

МОСТИ ТА ТУНЕЛІ: ТЕОРІЯ, ДОСЛІДЖЕННЯ, ПРАКТИКА

УДК 001(092):624.15(092)

О. Л. ТЮТЬКІН

Кафедра «Транспортна інфраструктура», Український державний університет науки і технологій,
вул. Лазаряна, 2, Дніпро, Україна, 49010, тел. +38 (066) 290 45 18,
ел. пошта o.l.tiutkin@ust.edu.ua, ORCID 0000-0003-4921-4758

ПАМ'ЯТІ ПРОФЕСОРА ВОЛОДИМИРА ДМИТРОВИЧА ПЕТРЕНКА

Стаття присвячена пам'яті видатного вченого в області буровибухових робіт професора Володимира Дмитровича Петренка.

Ключові слова: освіта й наука, буровибухові роботи, механіка вибуху, земляне полотно, тунелі й метрополітени

Володимир Дмитрович Петренко (1937-2024)

17 травня 2025 року виповнився рік, як пішов у засвіти професор Володимир Дмитрович Петренко, який був видатним українським вченим в галузі буровибухових робіт.

Володимир Дмитрович народився 22 жовтня 1937 року в селі Лучки Хорольського району Приморського краю в сім'ї військового.

В 1954-1959 роках він навчався в Дніпропетровському ордена Трудового Червоного Прапора гірничому інституті імені Артема, який успішно завершив, отримавши спеціальність «розробка родовищ корисних копалин» і кваліфікацію «гірничий інженер». Після 22 червня 1959 року, коли гірничий інженер Петренко вийшов зі своєї *alma mater*, починається його праця довжиною в 65 років.

Цей шлях можна розділити на три етапи. З 1959 по 1966 роки Володимир Дмитрович працює в шахті – спочатку це була «Нововолинська № 3», потім – «Нововолинська № 2». Гірничий майстер, диспетчер, помічник начальника дільниці, виконуючий обов'язки головного інженера – сходинок кар'єри підземної розробки в 1966 році завершуються на посаді заступника головного інженера по новій техніці шахти «Нововолинська № 2» (Петренко Володимир Дмитрович, 2021).

Другий етап починається в Дніпропетровську, в Інституті геотехнічної механіки АН УРСР (сьогодні – Інститут геотехнічної механіки ім. М. С. Полякова Національної академії наук України, м. Дніпро) з призначення на посаду старшого інженера відділу механіки вибуху гірських порід. Робота в академічному інституті, наполеглива праця, шлях від інженера до провідного наукового співробітника виводить Володимира Дмитровича в видатні фахівці в області фізики та механіки вибуху, а також руйнування гірських порід.

Після закінчення аспірантури в 1970 році і отримання звання старшого наукового співро-

бітника, він не зупиняється і публікує понад 200 статей та 40 патентів. В 1995 році в Інституті гідромеханіки НАН України за спеціальністю 05.15.11 – Фізичні процеси гірничого виробництва (184 «Гірництво») В. Д. Петренко захистив докторську дисертацію на тему «Наукові основи методів вибухового дроблення і переміщення гірських порід на кар'єрах з урахуванням технологічних вимог та екологічної безпеки».

В робочому кабінеті

Накопичений науковий потенціал потребує нової мети, розкриття потенціалу, який можливо реалізувати тільки в освіті, в навчанні студентів. Так починається третій етап: в 1999 році Володимир Дмитрович займає посаду завідувача кафедри «Тунелі, основи та фундаменти» Дніпропетровського державного технічного університету залізничного транспорту (ДІТ). Це не перша зустріч з вищою освітою: ще в 1985 році, за запрошенням тодішнього завідувача кафедри, видатного вченого, професора Михайла Наумовича Гольдштейна, Володимир Дмитрович проводив ознайомчі лекції з буровибухових робіт.

На посаді завідувача кафедри Володимир Дмитрович буде працювати 17 років, до того часу, як дві кафедри, «Мостів» та «Тунелів, основ та фундаментів», не об'єднаються в єдину кафедру «Мостів та тунелів», яка потім змінить назву на «Транспортна інфраструктура». Отримавши в 2002 році наукове звання професора, В. Д. Петренко буде працювати ним до свого останнього семестру – весіннього семестру 2023/2024 навчального року. Він назавжди залишиться в пам'яті прекрасним лектором, який наполегливо та поступово розкривав складні

для студентів теми, м'яким й інтелігентним викладачем, який щедро надавав свої знання.

Він був людиною науки. Професор Петренко був видатним українським вченим в галузі буровибухових робіт, механіки підземних споруд та підсилення земляного полотна залізниць. Він підготував 2 докторів (Курінний В. П., Тют'якін О. Л.) та 6 кандидатів (Курінний В. П., Коновал В. М., Тют'якін О. Л., Кратковський І. Л., Алхдур А. М. М., Ігнатенко Д. Ю.) наук. На жаль, професор Петренко не встиг завершити наукове керівництво першим доктором філософії: В. В. Харченко вже з допомогою доцента В. С. Андрєєва успішно захистив дисертацію восени 2024 року. Загальний науковий доробок професора В. Д. Петренка складає 13 монографій, понад 300 статей, 45 патентів. Ще в 1997 році українське наукове суспільство визнало здобутки Володимира Дмитровича, відмітивши Державною премією України в галузі науки і техніки.

Ректор Олександр Миколайович Пшінько вручає Володимирі Дмитровичу Петренку нагороду «За заслуги перед університетом» (2021 р.)

Він був людиною знання. Володимир Дмитрович прочитав тисячі книжок, п'ятнадцять написав сам і в співавторстві; монографія «Проблеми екології масових взрывов в кар'єрах» (1996) взята на зберігання Бібліотекою Конгресу Сполучених Штатів Америки.

Володимир Дмитрович Петренко для мене був вчителем та другом, для всіх нас, хто його знав – багатогранною Людиною. Світ став значно тьмяним, втративши разом з Володимиром Дмитровичем блиск багатьох своїх граней. Але всі ми, хто бачив яскраві відблиски його життя й праці, пам'ятаємо.

МОСТИ ТА ТУНЕЛІ: ТЕОРІЯ, ДОСЛІДЖЕННЯ, ПРАКТИКА

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Ефремов, Э. И., Бересневич, П. В., Петренко, В. Д., et al. (1987). *Проблемы экологии массовых взрывов в карьерах*. Дніпропетровськ: Січ, 1996.
- Ефремов, Э. И., Петренко, В. Д., Кратковский, И. Л., & Рева, Н. П. (1984). *Механика взрывного разрушения пород различной структуры*. Киев: Наукова думка.
- Ефремов, Э. И., Петренко, В. Д., et al. (1987). *Разрушение горных пород энергией взрыва*. Киев: Наукова думка.
- Донченко, П. А., Григор, О. О., Петренко, В. Д., et al. (2017). *Технологія будівельного виробництва: посібник для вищих навчальних закладів*. Черкаси: Інтролігатор.
- Петренко Володимир Дмитрович (2021). *Енциклопедія сучасної України*. URL: <https://esu.com.ua/article-883443>
- Петренко, В. І., Петренко, В. Д., & Тютюкін, О. Л. (2004). *Розрахунок трисклепінчастих станцій метрополітену глибокого закладення*. Дніпропетровськ: Наука і освіта.
- Петренко, В. І., Петренко, В. Д., & Тютюкін, О. Л. (2005). *Сучасні технології будівництва метрополітенів в Україні*. Дніпропетровськ: Наука і освіта.
- Петренко, В. І., Петренко, В. Д., & Тютюкін, О. Л. (2012). *Станції метрополітену: конструкції та спорудження: навчальний посібник*. Дніпропетровськ: Вид-во «Нова ідеологія».

O. L. TIUTKIN*

* Department «Transport Infrastructure», Ukrainian State University of Science and Technologies, Lazariana St., 2, Dnipro, Ukraine, 49010, tel. +38 (066) 290 45 18, e-mail o.l.tiutkin@ust.edu.ua, ORCID 0000-0003-4921-4758

IN MEMORY OF PROFESSOR VOLODYMYR DMYTROYCH PETRENKO

The article is dedicated to the memory of the prominent scientist in the field of drilling and blasting, Professor Volodymyr Dmytrovych Petrenko.

Keywords: education and science, drilling and blasting, explosion mechanics, subgrade, tunnels and metros

REFERENCES

- Yefremov, E. I., Beresnevich, P. V., Petrenko, V. D., et al. (1987). *Problemy ekologii massovykh vzryvov v kare-rakh*. Dnipropetrovsk: Sich, 1996. (in Russian)
- Yefremov, E. I., Petrenko, V. D., Kratkovskiy, I. L., & Reva, N. P. (1984). *Mekhanika vzryvnogo razrusheniya porod razlichnoy struktury*. Kiev: Naukova dumka. (in Russian)
- Yefremov, E. I., Petrenko, V. D., et al. (1987). *Razrushenie gornykh porod energiy vzryva*. Kiev: Naukova dumka. (in Russian)
- Donchenko, P. A., Hryhor, O. O., Petrenko, V. D., et al. (2017). *Tekhnolohiia budivelnoho vyrobnytstva: posibnyk dlia vyshchyykh navchalnykh zakladiv*. Cherkasy: Introlihator. (in Ukrainian)
- Petrenko Volodymyr Dmytrovych (2021). *Entsyklopediia suchasnoi Ukrainy*. URL: <https://esu.com.ua/article-883443> (in Ukrainian)
- Petrenko, V. I., Petrenko, V. D., & Tiutkin, O. L. (2004). *Rozrakhunok trysklepinchastykh stantsii metropolitenu hlybokoho zakladennia*. Dnipropetrovsk: Nauka i osvita. (in Ukrainian)
- Petrenko, V. I., Petrenko, V. D., & Tiutkin, O. L. (2005). *Suchasni tekhnolohii budivnytstva metropoliteniv v Ukraini*. Dnipropetrovsk: Nauka i osvita. (in Ukrainian)
- Petrenko, V. I., Petrenko, V. D., & Tiutkin, O. L. (2012). *Stantsii metropolitenu: konstruksii ta sporudzheniia: navchalnyi posibnyk*. Dnipropetrovsk: Vyd-vo «Nova ideolohiia». (in Ukrainian)

Надійшла до редколегії 10.03.2025.

Прийнята до друку 11.04.2025.